

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0530042 Sörknatten

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, *fågeldirektivet* och *art- och habitatdirektivet*.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Maria Johansson

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställd 511-31477-2004
2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530042 Sörknatten

Kommun: Åmål Områdets totala areal: 373 ha

Områdestyp: pSCI, SPA Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 3130 - Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräsväxer och vegetation på exponerade stränder
- 7110 - Högmossar*
- 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermedie
- 8220 - Klippvegetation på silikatrika bergsslutningar
- 9010 - Västlig taiga*
- 9050 - Näringsrik granskog
- 9080 - Lövsumpskog*
- 9180 - Ädellövskog i branter*
- 91D0 - Skogbevuxen myr*
- A001 - Smålom
- A002 - Storlom
- A104 - Järpe
- A108 - Tjäder
- A224 - Nattskärra
- A236 - Spillkråka
- A239 - Vitryggig hackspett
- A409 - Orre
- 1386 - Grön sköldmossa

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

även följande naturtyper finns:

3160 - Myrsjöar

8230 - Hällmarkstorräng

följande naturtyper inte finns eller inte har naturtypsstatus:

3130 - Ävjestrandsjöar

7110 - Högmossar

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet är att bevara ett tämligen orört skogsområde, dess arter och unika geologi. Särskilt viktiga arter att bevara är Natura 2000-arterna vitryggig hackspett, spillkråka, nattskärra, järpe, tjäder, orre, smålom, storlom och grön sköldmossa.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i december 1995.

Beskrivning av området

Sörknatten ligger mellan sjöarna Djup, övre Gällsjön och Bergtjärnet i Åmåls kommun. Berggrunden i området domineras av kvartsit som bildar långa bergsryggar i nord-sydlig riktning. Den lägre terrängen utgörs av lerskiffrar och lianeskiffrar (en typ av bergarter) som genom sitt kalkinslag ger en rikare jordmån. Höjdskillnaderna är mycket stora inom området. Högst upp är berget trädlöst och vegetationen består av nordliga moss- och lavararter, t.ex. korallblåslav och svart sköldlav. Längre ned växer mestadels hällmarkstallskog. Här förekommer t.ex. blombägarlav, krusborstmossa, kalkäppelmossa och skogsgräsmossa. I dalarna växer gran och lövskog. I de många bäckdalarna finns ovanliga växter som spindelblomster, skogsfru, skogsknipprot, sumpnycklar och strävlost. I dessa örtrika dalar finns också andra kärlväxter som sårlåka, skogssvingel och vippärt. Delar av skogen i området har naturskogskaraktär med många arter som är typiska för skogar med lång kontinuitet, t.ex. gropig skägglav och Natura 2000-arten grön sköldmossa. Hela området är ett viktigt för ett flertal hotade skalbaggsarter. Området är också viktigt för Natura 2000-arterna tjäder, orre, järpe, nattskärra, storlom, smålom, vitryggig hackspett och spillkråka. Sörknatten ligger i anslutning till Natura 2000-området Baståsen.

Bevarandemål

Målet är att arealerna för de utpekade naturtyperna ska bibehållas och att dess arter ska ha livskraftiga populationer. De inrapporterade arterna ska ha långsiktigt hållbara populationer. Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Markägareförhållanden

Ägs av staten och privata markägare.

Vad kan påverka negativt

Skogsbruk, bergtäkt och åtgärder som kan förändra hydrologin skulle påverka naturtyperna och arterna negativt. Dessa åtgärder regleras i reservatsföreskrifterna. Dock kan åtgärder utanför området skada områdets naturvärden.

- Skogsbruk i anslutning till området. Det kan påverka fågellivet negativt.
- Avverkningar i sjöarnas tillrinningsområden. Det kan leda till ökad belastning av humusämnen, grumling och igenslamning av bottenvegetationen i sjöarna. Avverkning av strandskogar kan även förändra vattenförhållandena och strukturen i strandzonen.
- Skogsbruk i anslutning till våtmarkerna kan leda till att näringsämnen läcker ut i våtmarkerna.
- Invandrande gran i lövskogsmiljöerna. Dessa kan konkurrera ut lövträden.
- Viltbete. En för stor viltstam kan omintetgöra lövföryngring.
- Vattenregleringar. Dessa kan ge onaturliga vattennivåer och fluktuationer, vilket kan leda till erosion, försumpning och igenväxning av sjöar och våtmarker. Vattenregleringar kan också utgöra vandringshinder för vattenlevande arter. Vattenregleringar kan även tillskapas av bävrar och därför kan en stor bäverstam vara ett hot.
- Dikning, markberedning och andra markavvattnande åtgärder som förändrar hydrologin.
- Kunskapsbrist om Natura 2000-arternas populationsstorlekar, utbredning och förutsättningar i området.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området är skyddat som naturreservat

I naturreservatets skötselplan från 1997-11-17 står att området är avsatt för fri utveckling. Det kan finnas behov av översyn och revidering av naturreservatets skötselplan.

Eftersom Natura 2000-fågelarterna är beroende av miljöer och områden utanför Sörknatten krävs att hänsyn tas till dem även utanför området. En landskapsöversikt för området och dess omgivning bör göras och ett bättre kunskapsunderlag för Natura 2000-fågelarternas förekomst och krav på förutsättningar behövs. Detta görs lämpligen samlat för alla fågelområdena i Dalsland. Utifrån detta klargörs behovet av olika åtgärder och insatser för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för områdets arter. Det kan till exempel handla om:

- Anordna och se över stigar och leder så att de inte går för nära häckningsplatser för störningskänsliga arter.
- Kalkning av försurade sjöar som används vid födosök.
- Hänsyn vid skogsbruksåtgärder.
- Bevarande av spelplatser för tjäder och orre.
- Bevara och eventuellt tillskapa viktiga födosökslokaler.
- Öka lövandelen och variation i successionsstadier och trädslagssammansättningen genom tex naturvårdsbrännningar och naturvårdsavverkningar. En naturvårdsbränningsplan för Dalsland behöver tas fram.
- Spara grova och gamla träd och död ved.
- Bevara boträd.
- Utsättning av vitryggig hackspett
- Stängsling mot viltbete för att gynna lövträdsetablering.
- Genom information och rådgivning, gröna skogsbruksplaner, naturvårdsavtal, etcetera uppmuntra skogsbrukare i omkringliggande marker att ta ovanstående hänsyn till Natura 2000-områdets arter.

Bevarandestatus

Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Andersson, L., Appelqvist, T. 1980: Inventering av kryptogamfloran i Sörknattenområdet 1980.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1976: Inventerings- och handlingsprogram för allmän naturvård.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Sjöar i Älvsborgs län, norra delen. Beskrivning och naturvärdesbedömning. 1989:8.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1997: Skötselplan och beslut för naturreservatet Sörknatten. Beslut 1997-11-17.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

3130 Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder

---

Beskrivning: Oligo-mesotrofa sjöar med strandpryl, braxengräs eller annuell vegetation på exponerade stränder är näringsfattiga eller svagt näringsfattiga sjöar. Stränderna är grunda, ibland betespräglade. Vegetationen består av akvatiska arter som strandpryl och braxengräs samt av annueller på blottlagda strandzoner.

I Sörknatten finns flera sjöar. Dessa karaktäriseras av ett näringsfattigt och tämligen opåverkat vatten oftast utan regleringar. Stränderna är vanligen blockrika och buskar och träd går oftast ända ner till vattenbrynet. Naturtypen är känslig för åtgärder som förändrar vattennivå eller vattenkemi (t.ex utsläpp till luft eller vatten) och introduktion av främmande arter.

Bevarandemål: Areal
-Arealen av naturtypen ska vara minst x(13) hektar.

Struktur och funktion

- Medelvärde för totalfosforhalten får högst vara 25 µg/l (tillståndsklass 2).
- pH-värdet får inte vara lägre än 6,2 (Tillståndsklass 3).
- Vattenfärgen får högst ha en absorbans på 0,12 Abs 400/5 eller ett färgtal på högst 60mgPt/l (Tillståndsklass 3).
- Siktdjupet ska vara större än 3 meter.
- Vass och flytbladsvegetation får högst täcka x% av vattenytan.
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringvägar i anslutande vattendrag senast år x.
- Vattenståndsvariationerna skall uppfylla god ekologisk status, vilket motsvarar minst indikatorvärde 2 enligt System aqua (långtidsregleringen ska vara mindre än 1m)

Typiska arter

- Förekomsten av typiska kärlväxtarter ska bibehållas eller öka. Därför ska minst 2 av de typiska kärlväxtarterna y och z förekomma i minst x% av provytorna.
- Förekomsten av typiska fiskarter och flodkräfta ska vara minst x, y... eller öka.

Negativ påverkan: Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7110 Högmossar*

Beskrivning: Naturtypen finns inte i området och bör utgå.

Bevarandemål:

Negativ påverkan:

Bevarandeåtgärder:

Bevarandestatus:

Uppföljning:

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

---

Beskrivning: Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn är öppna eller mycket glest skogsbevuxna myrar av typen svagt välvd mosse, fattigkärr, intermediära kärr eller gungflyn. Trädskikt bestående av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30% krontäckning.

I Sörknatten finns naturtypen i anslutning till en del av sjöarna. Den utgörs av små alkärr med flera olika vitmossearter. I fältskiktet finns pors, tranbär tuvull m.m. Denna naturtyp är känslig för åtgärder som förändrar vattennivå och vattenkemi. Den är också känslig för ett ökat kvävenedfall som skulle påverka myrens arter negativt.

Bevarandemål: Areal
-Arealen av naturtypen ska vara minst x(2) hektar.

Struktur och funktion

-Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.
-Täckningsgrad för träd och buskar ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.
-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

-Minst x av de typiska kärlväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvi vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

8220 Klippvegetation på silikatrika bergssluttningar

Beskrivning: Naturtypen klippvegetation på silikatrika bergssluttningar utgörs av bergssluttningar som innehåller mineralen silikat. De trädlösa kvarsitbergstopparna i Sörknatten tillhör denna naturtyp. De hyser en karaktäristisk moss- och lavflora med flera nordliga arter. Naturtypen är känslig för bergtäkt och slitage.

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen av naturtypen ska vara minst x hektar.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Andelen vegetationsfri mark (exkl. skorplavar) ska inte minska mer än x %.</p> <p>-Träd- och busktäckningen ska understiga x % och ska inte öka mer än y (30) %.</p> <p>-Bergyta som är obeskyddad av träd under större delen av dagen ska inte minska mer än x (10) %.</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten och täckningsgraden av typiska lavar och kärlväxter ska bibehållas eller öka, dvs det ska finnas minst x st av de typiska arterna i minst y av provytorna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.
<i>Bevarandestatus:</i>	Skrivs efter att basinventeringen genomförts.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9010 Västlig taiga*

Beskrivning:

Generellt sett förekommer naturtypen på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska barrträd och triviala lövträd, dock inte fjällbjörk. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

Undergrupper:

- A. Granskog
- B. tallskog
- C1. barrblandskog
- C2. blandskog
- D. triviallövskog
- E. kalmarglest beskogad mark med mycket död ved efter störning (ex. brandfält)
- F. naturliga successionsstadier efter störning, (ex. barr-, löv- eller blandbrännor)

Den mesta skogen i Sörknattens naturreservat faller under definitionen västlig taiga med undergrupperna granskog och tallskog. Delar av skogen har troligtvis används som utmarksbete i historisk tid. Eftersom skogen ligger otillgängligt skedde inga större avverkningar förrän vägar anlades på 1970- talet. Skogen har lång kontinuitet och trädens ålder skiftar mellan 120 och 320 år. Många moss- och lavararter knutna till gammal skog påträffas. Här kan särskilt nämnas Natura-2000 arten grön sköldmossa som har påträffats på lågor (liggande döda träd). Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet. De smala dalgångarna med sina bäckar ger en hög luftfuktighet som gynnar lavar, mossor och kärlväxter. Naturtypen är känslig för åtgärder som förändrar den naturliga markfuktigheten eller som förändrar den höga luftfuktigheten i dalarna. Brand är ett viktigt inslag i naturskogens dynamik och många arter är beroende av återkommande bränder. Naturtypens arter är beroende av liknande miljöer i närheten för att kunna spridas och därför är naturtypen känslig för fragmentering. Naturtypens lavar och mossor är känsliga för luftföroreningar.

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <ul style="list-style-type: none"> -Arealen västlig taiga ska vara minst x(235) hektar. -Arealen tallskog (där tall utgör mer än 70 % av virkesförrådet) ska vara minst x hektar. <p>Struktur och funktion</p> <ul style="list-style-type: none"> -Naturvårdsbränning eller naturliga bränder ska genomföras på x hektar varje x-årsperiod. (Med "naturvårdsbränning" menas att minst x m³ ved och minst x träd grövre än x cm dbh lämnats per ha.) -Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.) -På mer än x (90) % av arelen ska lövträdsandelen i granskogar vara minst x %, varav lövträdsarterna sälg, rönn och asp ska förekomma med minst x %. Minst x (10) skott högre än 2-4 m ska finnas per ha av respektive lövträdsart. -Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området. -Efter brand ska det finnas föryngring av tall, i undergrupp tallskog av lingonris-typ, 18 år efter brand med minst x stammar över 1 m höjd och stammar högre än 2 m höjd av sälg, rönn och asp i mer än x (80) % av provytorna. -Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattnande effekt. <p>Typiska arter</p> <ul style="list-style-type: none"> -Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna. -Minst x av de typiska mossarterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna. -Minst x av de typiska kärlväxterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna. -Minst x av de typiska vedsvamparna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna. -Antalet häckande par av de typiska fågelarterna tjäder, järpe, nattskärra, spillkråka, nötkråka ska vara minst x, y respektive z.
<i>Negativ påverkan:</i>	Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.
<i>Bevarandestatus:</i>	Skrivs efter att basinventeringen genomförts.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9050 Näringsrik granskog

Beskrivning: Generellt sett förekommer naturtypen ofta på basisk berggrund och i södra Sverige ofta på mullrik brunjord. Naturtypen är näringsrik och torr-blöt och översilning kan förekomma. Naturtypen ligger ofta i sänkor, på dalbottnar eller i sluttningar med finsediment och/eller rörligt markvatten men kan även förekomma på flack mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och gran utgör minst 50% av grundytan. Utöver gran kan samtliga inhemska trädslag förekomma. Skogen ska vara, eller i en relativ nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas som näringsrik granskog även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Fältskiktet är i huvudsak präglad av näringsrika förhållanden och är välutvecklat och artrikt. Det finns både en högört- och en lågörtvariant. Epifytfloran kan vara rik. Där grundvattenytan ligger högt och där genomsilning eller översilning av marken äger rum är faunan av ryggradslösa djur och floran särskilt rik.

Naturtypen finns i några sluttningar i den nordvästra delen av Sörknatten-området. Där finns gammal granskog med inslag av lövträd. Lianeskiffren (en bergart) är här mer näringsrik och tillsammans med den höga luftfuktigheten fås en rik lav-, moss- och kärlväxtflora. Naturtypen och dess arter är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och åtgärder som förändrar de naturliga vattenförhållandena. Naturtypens lavar och mossor är känsliga för luftföroreningar. Naturtypens arter är beroende av liknande miljöer i närheten för att kunna spridas och därför är naturtypen känslig för fragmentering.

Bevarandemål: Areal
-Arealen av naturtypen ska vara minst x(3) hektar.

Struktur och funktion
-Gran ska utgöra minst 50 % av trädskiktet.
-Lövträdsarterna sälg, rönn och asp ska förekomma i minst x (90) % av naturtypen och utgöra minst x %. Minst x (10) skott högre än 2-4 m ska finnas per ha av respektive lövträdsart.
-Trädslag av utländskt ursprung t.ex. ädelgranar ska inte förekomma inom naturtypen.
-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara ungefär 1:5)
-Sumpskogar ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter
-Minst x av de typiska kärlväxterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9080 Lövsumpskog*

Beskrivning: Generellt sett förekommer naturtypen på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstorv/vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) med undantag av fjällbjörk utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Längre norrut finns mest gråal och glasbjörk och allra längst i norr även asp. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Framförallt de översilade skogarna kan hysa en mängd rödlistade arter.

I Sörknatten finns lövsumpskogar i anslutning till de blötare markerna. Denna typ av miljöer är viktig för insekter, fåglar, lavar och mossor. Den är känslig för åtgärder som förändrar hydrologin och bruten kontinuitet i trädskiktet. Naturtypens lavar och mossor är känsliga för luftföroreningar.

Bevarandemål: Areal
-Arealen fennoskandisk lövsumpskog ska vara minst x (0,2) hektar.

Struktur och funktion
-Lövträdsandelen ska vara minst x % varav andelen beteskänsliga lövträdsarter (sälg, rönn och asp) ska vara minst x %.
-Sumpskogar ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattnande effekt.
-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved skall vara minst 1/5.)

Typiska arter
-Minst x av de typiska kärlväxterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Andelen hackspettspår får inte minska inom området utan fortsätta att finnas på minst x st träd.

Negativ påverkan: Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9180 Ädellövskog i branter*

Beskrivning: Generellt sett förekommer naturtypen både på basrikt och silikatrikt underlag och återfinns främst i bergsbranter, i blockrika rasavlagringar samt i raviner. Naturtypen omfattar både svala och fuktiga samt torra och varma miljöer. Översilade partier förekommer sällsynt. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och ädellövträd utgör minst 50% av grundytan. Ask, alm, lind, lönn och ek är viktiga komponenter i trädskiktet. Inget av de tre trädslagsexemplen ask/triviallöv (tillsammans eller var för sig) på blöt översilad mark, ek/berge/avenbok (tillsammans eller var för sig) eller bok får överstiga 50% av grundytan. Inslag av triviallöv kan förekomma relativt rikligt. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den har påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas till ädellövskog i branter även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Buskskiktet är ofta väl utvecklat och fältskiktet är ofta av örttyp. Artrik flora och fauna finns både i skuggiga och solexponerade lägen. Epifytrik naturtyp.

I Sörknatten finns naturtypen i Lönndalen i mellersta delen av området. I ravinen finns asp, björk, al, ek ask, sälg, lind och alm. Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och konkurrens från gran och främmande trädslag. Naturtypens lavar och mossor är känsliga för luftföroreningar. Naturtypens arter är beroende av liknande miljöer i närheten för att kunna spridas och därför är naturtypen känslig för fragmentering.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen brantädellövskog ska vara minst x hektar.

Struktur och funktion

-På minst x (90) % av arealen ska andelen ek, lind, alm och ask i trädskiktet utgöra tillsammans minst x (50) % i alla skikt och det ska finnas minst två skikt där det undre skiktets höjd är högst 1/2 av det övre.

-Trädskiktets sammansättning ska vara minst x % av respektive trädslag.

-Föryngring av ek, alm, ask och lind i trädskiktet ska ske i minst x (90) % av området.

Fördelningen av nyckelarter i olika åldrar eller diameterklasser ska vara x.

-Det ska finnas minst x st grova och/eller gamla träd per ha.

-Gran högre än x meter får inte finnas i beståndet.

-Utländska trädslag får inte förekomma i naturtypen.

-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död/levande ved ska vara minst 1/5)

Typiska arter

-Minst x av de typiska vedsvampsarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

-Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna.

-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

-Minst x av de typiska kärlväxterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärder för området som helhet.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

91D0 Skogbevuxen myr*

Beskrivning: Generellt sett förekommer naturtypen på myrar (> 30 cm djupt torvtäcke) som är fuktiga-blöta med högt liggande grundvattenyta. Näringsförhållandena är näringsfattiga-intermediära. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100%. Trädslagsblandningen varierar med myrtyp och näringsförhållanden men glasbjörk, tall och gran är vanliga trädslag. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning, torvtäkt e.d. Fält- och bottenskiktet domineras av ris, halvgräs, och vitmossor. Kantzonen mellan trädklädd fattigmyr och öppen myr är ofta betydelsefull för insekter som kräver båda miljöerna.

I det nedre delen av Sörknattenområdet finns denna naturtyp. Den är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och åtgärder som förändrar vattennivå och vattenkemi. Den är också känslig för ett ökat kvävenedfall som skulle påverka myrens arter negativt.

Bevarandemål: Areal
-Arealen skogsbevuxen myr ska vara minst x (0,4) hektar.

Struktur och funktion
-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död/levande ved skall i objektet uppgå till minst 1:5)
-Hela arealen skall ha ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter
-Minst x av de typiska kärlväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se "Vad kan påverka negativt?" på området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

A001 Smålom; *Gavia stellata*

Beskrivning: Smålommens populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvalitéter i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat. Smålom har hörts i området under juni 2003 (obekräftad uppgift).

Generellt gäller följande för smålom: Smålommen behöver ha tillgång till lämpliga bytesdjur (fisk upp till 20 cm), vilket i svenska invatten innebär främst småvuxen mört- eller laxartad fisk eller vatten med goda bestånd av siklöja. Lämpliga häckningsplatser utgörs i allmänhet av små och fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder och med små gungflyholmar. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktigt. Arten är störningskänslig främst under ruvningen (mitten av maj – början av juli i södra Sverige).

Arten är långlivad med relativt låg reproduktion och är därför känslig för jakt. Under häckningstid utsträcks provianteringsstureorna till fiskrika vatten upp till cirka 10 km från häckningslokalerna. Smålommen övervintrar i marin miljö längs västra Europas kuster samt i södra Östersjön.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

- Försurning av viktiga fiskevatten. Detta kan innebära utglesade bestånd av bytesfisk. Förhöjda kvicksilverhalter i ägg har uppmäts från försurningsdrabbade områden, något som kan medföra försämrad reproduktion.
- Igenväxning av häckningstjärnar p.g.a. ökat kvävenedfall kan vara ett långsiktigt problem.
- Eventuella markavvattningar och rensningar i utloppet till häckningstjärnar medför att stränder och holmar får kanter och överhäng (lommarna kommer inte upp till boplatserna) och häckningsöar kan bli landfasta, vilket ökar risken för predation. Även markavvattning i marker närläggna häckningstjärnarna kan påverka vattennivån i tjärnen.
- Under vintertid utgör oljeutsläpp och risken att fastna i fiskeredskap hot mot arten i bl.a. Östersjön.
- Arten är känslig för mänsklig störning, främst orsakat av friluftsliv, på häckningslokalerna under maj – juli. Det borde inte vara ett problem i Sörknatten eftersom området är naturreservat och friluftslivet anvisas till vissa stigar. Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: För att gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas krävs att stigar och leder måste ligga minst 250 m från smålommens häckningsplatser. Flera sjöar i närområdet kalkas för att motverka försurningspåverkan och det bör man även göra fortsättningsvis så länge behov finns. Smålommen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

A002 Storlom; *Gavia arctica*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Storlommen ropade vid ett flertal tillfällen vid fältbesöket i början av maj 2004. Storlommens populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvalitéer i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat.</p> <p>Generellt gäller följande för storlom:</p> <p>Storlommen behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, dvs. fiskar, i viss mån vatteninsekter. Den behöver även lämplig plats att bygga sitt bo på, vilket nästan uteslutande innebär öar, särskilt mindre holmar och skär, belägna i klarvattenssjöar (oligotrofa och mesotrofa).</p> <p>Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Arten är långlivad med relativt låg reproduktion och är därför känslig för jakt. Under häckningen rör sig arten normalt inom 1-10 km radie från häckningslokalerna. Storlommen övervintrar dels i östra Medelhavet och Svarta havet, dels i mindre utsträckning i västra Europa. Den övervintrar även regelbundet längs södra Sveriges kuster.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<ul style="list-style-type: none"> -Försurning. Detta leder till utarmning av fiskbestånd vilket i sin tur leder till födobrist för storlommen. Försurningen kan också leda till att storlommen utsätts för giftiga metaller. -Miljögifter -Onaturliga vattenståndsväxningar. Det kan försena eller omintetgöra häckningen. -Arten är känslig för mänsklig störning, främst orsakat av friluftsliv t.ex. båttrafik, på häckningslokalerna under framförallt maj månad. <p>Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Under perioden 15:e april till 15:e juli behöver storlommen ett störningsfritt område på minst 100 metersradie från häckningsplatsen. Flera sjöar i närområdet kalkas för att motverka försurning och det bör man även göra fortsättningsvis. Storlommen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Se också bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Skrivs efter att basinventeringen genomförts.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare</p>

A104 Järpe; *Bonasa bonasia*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Järpens populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvalitéer i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat.</p> <p>Generellt gäller följande för järpen:</p> <p>Järpen vill ha tät skog med föryngring av främst gran och med inblandning av al, björk och asp. Hög markfuktighet och förekomst av surdråg, alkärr och bäckar gynnar arten. Lövträdsandelen i reviret bör överstiga 10% för att området skall accepteras. En viktig och begränsad vinterfödoresurs är alknoppar, alhängen samt björkknopp, och i omedelbar anknytning till födan krävs dessutom skydd i form av grantätningar. Järpen är mycket stationär året om inom sitt revir (25-50 ha). När ett par har etablerat sig på en plats stannar de där så länge biotopen är intakt. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Generellt finns inget större hot mot järpen men den missgynnas av storskaligt skogsbruk och utgallring av lövträd i barrblandskogar.</p> <p>Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Generella bevarandeåtgärder för järpe är att lämna täta grandungar i närheten av blöta eller fuktiga marker vid avverkningar och att ej dika ut markerna. Eftersom området är naturreservat är det ingen risk att sådana avverkningar eller dikningar skulle ske inom området. Jakt på järpe är också förbjuden inom området.</p> <p>Se också bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Skrivs efter att basinventeringen genomförts.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare</p>

A108 Tjäder; *Tetrao urogallus*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Tjädersspillning sågs i anslutning till området vid fältbesöket i början av maj 2004. Tjäders populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvalitéer i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat.</p> <p>Generellt gäller följande för tjädern:</p> <p>Tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Arten rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km².</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>

Negativ påverkan: Totalt sett finns inte något direkt hot mot artens fortlevnad i Sverige. Den missgynnas dock av följande:
-Spelplatserna förstörs. Spelplatser som ligger utanför området kan bli förstörda vid en avverkning. Inne i området är eventuell igenväxning det största hotet mot tjädernas spelplatser.
-Minskningen av natursskogsartade skogar,
Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Generella bevarandeåtgärder för tjäder är att lämna deras spelplatser intakta vid avverkningar. Går inte det krävs att åtminstone kilar av äldre skog in mot spelplatsens centrala delar lämnas orörda för att gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas. Äldre aspskogar lämnas orörda likaså fuktiga och blöta marker. Dessa krav uppfylls inom naturreservatet eftersom skogsbruksåtgärder är förbjudna. Jakt på tjäder är förbjuden inom området. Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

A224 Nattskärria; *Caprimulgus europaeus*

Beskrivning: Nattskärrans populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvalitéer i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat. Under juni 2003 hördes 1-2 exemplar spela i Sörknattens naturreservat (obekräftade uppgifter).
Generellt gäller följande för nattskärran:
Nattskärran behöver tillgång till lämpliga födosöks- och häckningsområden i torra glesa skogar eller tallplanteringar. Den vanligaste häckningsmiljön är gles, luckig tallskog på sandig mark eller hållmarker, och uppskattningsvis finns mer än 90 % av det samlade beståndet i sådana miljöer. Ofta häckar den i sådana skogar i direkt anslutning till små hyggen, gläntor, brandfält eller torra impediment. Nattskärran livnär sig huvudsakligen på större nattflygande insekter som nattaktiva fjärilar, skalbaggar och tvåvingar. Under födosöket hittar man den i öppna områden som gläntor, över mossar, på kalhyggen, i kraftledningsgator och längs skogsomgärdade vägar. Under häckningen kan födosöken ske uppemot 5 km bort från häckningsplatsen.
Nattskärran är en långdistansflyttare som övervintrar i stora delar av Afrika söder om Sahara.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: -Fri utveckling av skogen. Detta kan påverka nattskärran negativt eftersom den vill ha en öppnare skog.
-Minskad tillgång på lämpliga häckningslokaler genom att många svenska tallskogar ersätts med granskog och att skogarna blir allt tätare.
-Bilvägar. Nattskärran söker ofta efter föda vid vägar och kolliderar med bilar.
-Upphörande jordbruk i skogslandskapet, framför allt minskade arealer naturliga ängs- och betesmarker, leder till en utarmad flora och därmed till en utarmad fjärilsfauna och en minskad födotillgång för nattskärran.
Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Naturvårdsbränningar samt naturvårdsgallringar för att förhindra att skogen blir för tät och fuktig är generellt sett gynnsamt för nattskärran. I nuläget sköts dock reservat helt med fri utveckling. Nattskärran är fredad. Fredningen gäller också dess ägg och bon. Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

A236 Spillkråka; *Dryocopus martius*

Beskrivning: Spillkråkans populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvaliteter i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat.

Generellt gäller följande för spillkråka:
Spillkråkan behöver ha tillgång till lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Den födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m. och gärna efter hästmyror i rotrotad gran. Spillkråkan häckar främst i grov asp, tall eller bok. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Medelåldern på utnyttjade tallar är i vår del av landet är mellan 115 år och 170 år. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1 000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Generella hot mot spillkråkan:
-Stubbbrytning och uttag av GROT (Grenar och toppar). I dessa miljöer lever hästmyran som är en viktig föda för spillkråkan.
-En minskad lövandel och en ökad granandel och mera homogena bestånd. Detta har generellt sett varit utvecklingen i de svenska skogarna och det missgynnar spillkråkan.
-Minskad medelålder i skogsbestånden. Detta är ett hot eftersom spillkråkan är beroende av äldre träd.
Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Generellt gynnas spillkråkan av att evighetsträd av tall lämnas vid avverkningar. Likaså bör asp, sälj och döende och döda träd lämnas kvar. Inom naturreservatet görs detta redan eftersom avverkning är förbjudet. Naturvårdsbränningar gynnar arten. Spillkråkan är fredad. Fredningen gäller också dess ägg och bon. Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

A239 Vitryggig hackspett; *Dendrocopos leucotos*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Den vitryggiga hackspettens populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvalitéer i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat.</p> <p>Generellt gäller följande för den vitryggiga hackspetten: Den vitryggiga hackspetten behöver ha tillgång på lämpliga födosöks- och häckningsmiljöer i form av stora områden med rik förekomst av högstubbar och döda, eller döende, lövträd. Undersökningar i besatta revir i Norge och Sverige tyder på att 20-25 % av virkesförrådet bör utgöras av död ved.</p> <p>Arten är framförallt knuten till områden med rik förekomst av triviala lövträd såsom asp, björk, klibbal, gråal och sälg. Artens förkärlek för relativt kortlivade lövträd gör att man antingen måste ha stora olikåldriga bestånd eller flera närliggande bestånd av olika ålder för att på sikt kunna garantera vitryggens förekomst i ett område. De bästa förekomsterna av vitryggig hackspett finns i lövträdsrika skogstyper -i genomsnitt 75-93% lövträd i svenska, norska och finska undersökningar. Lövinslag på endast 10-15% förekommer, men då är lövets kvalité hög, d.v.s. rikt på död ved och vedinsekter. I Norden förekommer inte arten i rena ädellövskogar. Under 1800-talet och en bra bit in på 1900-talet var omfattande brandfält och lövbrännor tillsammans med lövstrandskogar, lövsumpskogar och lövriska blandskogar mycket viktiga habitat för vitryggig hackspett. Idag återfinns lämpliga habitat i form av restbiotoper som brantskogar, sumpskogar, lövstrandskogar, men dessutom igenväxande ängs- och hagmarker. Den vitryggiga hackspetten behöver också ha tillgång på lämplig föda i form av rika bestånd av vedlevande insekter, främst skalbaggar och vissa fjärilar. Revirens storlek varierar mycket beroende på tillgången på lämpliga födosöksmiljöer; ett minimum verkar ligga kring 50 ha, medan par i sämre miljöer kan utnyttja områden som är åtskilliga hundra ha stora. Vinterreviren är i snitt 450 ha och vissa hanar rör sig över hela 650 hektar stort område (norsk undersökning). Arten är huvudsakligen en stannfågel. Strövtåg eller begränsade flyttningsrörelser förekommer dock under hösten och flyttningsrörelse på minst 60 mil har konstaterats. Vissa år med långa tidsintervall sker ett visst inflöde av individer från Ryssland-Baltikum över Östersjön. Även ett visst inflöde från Norge kan förkomma fåglar från Norge.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<ul style="list-style-type: none"> -Inavel. Populationen är alltför liten. -En ökad viltstam. Viltbete kan försvåra föryngringen av lövträd. -Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer, dvs det blir för långa avstånd mellan häckningsmiljöerna. -Skogsbruk som avverkning av äldre träd, överföringen av naturlig, varierad skog till ensartade monokulturer av gran och tall, överföring av lövdominerade bestånd till rena barrbestånd samt bortförsl av döda och döende träd. -Flisning och vedhuggning. Detta kan på ett mycket negativt sätt påverka förekomsten av lämpliga födosöksmiljöer. -Ett alltför effektivt brandskydd. Skogsbränder är viktiga för den vitryggiga hackspetten eftersom den gärna häckar på brandfält. -Störningar på häckningsplatserna. Det kan ha mycket stor effekt när populationsstorleken är så liten som den är i nuläget. <p>Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.</p>

Bevarandeåtgärder: I naturreservatet är lövträden skyddade från gallring och avverkning och ingen död eller döende ved avverkas heller. Likaså är markavvattning förbjuden. Det behövs tas fram en naturvårdsbränningsplan som pekar ut områden som är lämpliga att bränna så att naturvårdsbränningar i vitryggsområdena i Dalsland kan komma igång. Efter bränningarna bör det brända området eventuellt stängslas in för att skydda lövuppslaget mot viltbete. Även naturvårdsavverkningar av gran bör utföras om de hotar att konkurrera ut lövträd. På sikt kan det bli aktuellt att plantera in vitryggig hackspett från Nordens ark och Norge för att förhindra inavel. Vitryggig hackspett är fredad. Fredningen gäller också dess ägg och bon. Se bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

A409 Orre; *Tetrao tetrix tetrix*

Beskrivning: Orrens populationsstorlek inom området är inte känd. Det är inte heller utrett vilka kvalitéer i området som ger en förutsättning för artens förekomst i Sörknattens naturreservat. Generellt gäller följande för orren: Orren häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent. Arten rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: Eftersom orren trivs på på hedar, mossar, hyggen, lövbrännor, ljunghedar etc. är en sluten skog negativt för orren. Bristen på lövbrännor och skogsbete hotar också arten. Likaså är bristen på lövrika, luckiga och flerskiktade skogar ett hot. Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.

Bevarandeåtgärder: Lövträd sparas inom reservatet eftersom det är lämnat till fri utveckling. Man bör vara observant så att inte lövandelen i området minskar. Naturvårdsbränningar skulle gynna orren. Jakt på orre är förbjudet i området. Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.

Bevarandestatus: Skrivs efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

---

1386 Grön sköldmossa; *Buxbaumia viridis*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Grön sköldmossa har hittats i området vid ett flertal tillfällen under 1980-talet. Några senare inventeringar finns inte.</p> <p>Generellt gäller följande för arten:</p> <p>Arten växer på multnande stammar och stubbar, i frisk till fuktig barr- eller blandskog. Substratet är murken och mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. Vanligtvis finns endast några få sporkapslar på varje låga. I sällsynta fall kan grön sköldmossa även förekomma direkt på humusrik skogsmark. Arten finns i skog som lämnats till fri utveckling, där småskaliga störningar leder till fortlöpande tillförsel av grov död ved i olika former, vilken arten kan växa på. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 1 m vegetativt, och effektivt 1 km med sporer under en 10-årsperiod. Se även den generella texten om förslag till landskapsöversikt och förbättrat kunskapsunderlag.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Brist på död ved. Se även "vad kan påverka negativt" för området som helhet.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Forsatt fri utveckling i den västliga taigan gynnar den gröna sköldmossan. Arten är fridlyst.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Skrivs efter att basinventeringen genomförts.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare</p>
